

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ культури і мистецтв

Олена УСТИМЕНКО-КОСОРИЧ

«05» лютого 2026 р.

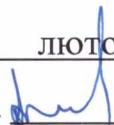
**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

за освітньо-професійною програмою «Культурологія»
спеціальності 034 Культурологія

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв

«05» лютого 2026 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Культурологія» спеціальності 034 Культурологія.

Укладачі: **Зав'ялова О.К., доктор мистецтвознавства, професор**

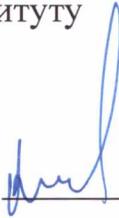
Програму схвалено на засіданні кафедри
музикознавства та культурології

Протокол № 8 від «20» січня 2026 року.

Завідувач кафедри музикознавства
та культурології _____ д., мист., проф. Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Схвалено науково-методичною комісією інституту

Протокол № 7 від «05» лютого 2026 р.

Голова науково-методичної комісії інституту _____ Олександр РУДЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формою державної підсумкової атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 – гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія є комплексний кваліфікаційний екзамен, що передбачає оцінювання обов'язкових результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України та відповідною освітньою програмою.

Мета кваліфікаційного іспиту – виявити рівень підготовки фахівців з культурології, які володіють сучасними теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розв'язання складних соціокультурних задач і практичних проблем, необхідних для здійснення самостійної професійної діяльності з фаху.

Завдання програми:

- висвітлити основні питання навчальних дисциплін з професійної підготовки, відповідно до навчального плану;
- зорієнтувати здобувачів у змісті теоретичних питань з навчальних дисциплін під час підготовки до складання іспиту;
- акцентувати увагу на рівень сформованості загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, передбачених Стандартом ОП;
- надати критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів згідно з національною шкалою;
- запропонувати джерела інформації для підготовки здобувачів до складання комплексного кваліфікаційного іспиту.

Структурні елементи програми:

- пояснювальна записка;
- програмовий зміст кваліфікаційного екзамену;
- критерії оцінювання результатів складання кваліфікаційного екзамену;
- перелік питань кваліфікаційного екзамену;
- джерела інформації з підготовки до кваліфікаційного екзамену.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену відображає зміст навчальних дисциплін: «Культурологія», «Історія модерної української культури», «Історія світової культури», із циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти ОР бакалавр спеціальності 034 Культурологія.

Під час іспиту випускник-бакалавр повинен продемонструвати теоретичні знання, уміння та навички, засвідчити відповідність знань загальним та інтегральній компетентності, передбачених освітньою програмою.

Під час відповіді студента звертається увага на його мовлення, зокрема на правильність, чіткість, виразність, відповідність сучасним мовним нормам. Оцінювання відповіді студента здійснюється згідно з розробленими критеріями.

Після успішного складання комплексного кваліфікаційного іспиту атестаційна комісія присвоює здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти кваліфікацію Бакалавр культурології.

ПРОГРАМОВИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Тема 1. Загальна характеристика культурології як науки і навчальної дисципліни.

Культурологія як навчальна дисципліна, її філософський зміст. Особливості культурології як інтегрованої сфери знання. Завдання культурології як науки. Культурна творчість людини як вияв подвійного відношення природного і соціального. Функції культури: адаптаційна, пізнавальна, аксіологічна, інформаційна, комунікативна, нормативна, гуманістична, людинотворча (соціалізація особистості), виховна, світоглядна.

Тема 2. Філософські концепції культури.

Сутність культури та основні культурологічні концепції. Феномен культури: проблема визначення. Сутність та найважливіші аспекти культури. Циклічна парадигма розвитку культури. Циклічні моделі культурної динаміки Дж. Віко, М. Данилевського, О. Шпенглера, А. Тойнбі, Л. Гумільова. Еволюціоністська парадигма розвитку культури. Лінійна модель Г. Спенсера, Е. Тейлора, Дж. Фрезера. Марксистська модель формацій. Хвильова модель соціокультурної динаміки П. Сорокіна. Функціональний підхід до культурної динаміки Т. Парсонса. Постмодерністська парадигма соціокультурної динаміки. Передумови та сутність синергетичного підходу до соціокультурної динаміки. Концепція Ю. М. Лотмана.

Тема 3. Культура і цивілізація.

Культура і цивілізація. Поняття «цивілізація» в теорії культури. Співвідношення культури та цивілізації. Відмінність понять «культура» та «цивілізація». Культурно-історичні епохи: особливості аналізу та критерії виокремлення.

Тема 4. Культура Стародавнього Сходу.

Стародавні цивілізації IV-III тисячоліття до н.е. на територіях Передньої Азії Вавилон, Шумер, Єгипет, Ассирія, Урарту та ін. Вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Шумеро-Вавилонська культура та її особливості. Епос «Сказання про Гільгамеша». Вавилонська архітектура та скульптура. Особливості асирійського образотворчого мистецтва Фінікійська культура. Розвиток географії та астрономії. Фінікійський алфавіт. Культура Стародавнього Єгипту. Виникнення єгипетської держави і періодизація культури Стародавнього Єгипту. Наукова думка: медицина, математика, астрономія. Писемність. Особливості світосприймання стародавніх єгиптян: міфологія, архітектура, мистецтво.

Тема 5. Культура Античності.

Культура античного світу. Історико-культурний феномен античності: теоретичний чинник. Етапи розвитку давньогрецької культури. Доісторична Греція і класична Еллада. Зародження науки в Греції. Давньогрецька архітектура і пластичне мистецтво. Виникнення театру. Драматургія. Комедія і трагедія. Піднесення і падіння давньогрецької культури. Культура Стародавнього Риму. Періодизація культури. Вплив християнства на подальший розвиток культури. Система виховання й освіти. Римський інженерний геній. Мистецтво.

Тема 6. Культура Середньовіччя. Культура Візантії.

Поняття «середні віки». Гуманісти та романтики про середні віки. Християнство і культурний процес. Середньовічна культура Західної Європи. Середньовічний тип міста та його культура. Діячі культури Середньовіччя. Розвиток освіти. Середньовічні університети. Розвиток наук. Романська література. Середньовічний епос: рицарська література, поезія вагантів. Середньовічне західноєвропейське мистецтво. Романський стиль та готика, їх особливості. Середньовічна культура Візантії як синтез культурних традицій греко-римського світу, християнства і елліністичного Сходу. Візантійський тип культури: держава, церква, цивільне право, система освіти, наука. Візантійське мистецтво, його специфіка. Візантійська архітектура. Рух іконоборців. Значення впливу візантійської культури на культуру слов'янських народів.

Тема 7. Культура епохи Відродження.

Поняття Відродження. Культура Відродження - перехідна епоха в історії культури Західної і Центральної Європи від Середньовіччя до Нового часу. Особливості культури епохи Відродження. Народження гуманізму. Пошуки ідеалу соціальної справедливості й свободи. Утопічний соціалізм Томаса Мора, Томмазо Компанелпи, їх вплив на розвиток літератури. Наукові відкриття епохи Відродження: Христофор Колумб, Васко да Гама, Фернан Магеллан, Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Йоган Гутенберг. Гуманізм Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо, Франсуа Рабле, Еразма Роттердамського та інших. Ренесансне мистецтво. Італійський живопис та скульптура. Титани італійського відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Ботіччеллі, Тиціан, Тінторетто. Криза гуманістичних ідеалів. «Золоте століття» іспанського живопису.

Тема 8. Культура Нового часу і Просвітництва.

Культура Реформації і Просвітництва. Поняття Реформації і Просвітництва. Діячі Реформації Ян Гус і Мартин Лютер. Література і епос епохи реформації (Д.Мільтон, Ф.Клоппгок). Стилi художньої культури: бароко і класицизм. Культура бароко. Стиль бароко. Творчість італійського скульптора Л.Берніні Живопис Д. Веласкеса, А.Дюрера, М.Караваджо, П.Рубенса. Скульптура бароко, архітектура, рококо, класицизм. Теоретичні принципи класицизму в творчості Н.Буало. Драматургія Ж.Расіна і Ж.Мольєра. Класицизм у живописі, скульптурі, архітектурі. Епоха Просвітництва. Рационалізм як джерело ідеології Просвітництва. Жан-Жак Руссо і Ш.-Л.Монтеск'є. Криза культури Нового часу.

Тема 9. Європейська культура XIX століття.

Культура періоду розвитку вільної конкуренції. Промисловий переворот і урбанізація. Розвиток класичного природознавства у науці. Філософські системи Г.Гегеля, Ф.Шелінга, І.Канта. Ідеологія лібералізму, його вплив на розвиток науки і культури. Романтизм: причини появи та особливості у художній культурі. Творчість Ф.Шіллера, Й.В.Гете, Д.Байрона, В.Гюго, Е.Делакруа, Ф.Гойї, В.Скотта. Критичний реалізм: особливості та недоліки. О. де Бальзак, Ч. Дікенс, Г.Флобер. Живопис О.Ренуара, К.Моне, Е.Мане, Е.Дега та ін. Постімпресіонізм. Натуралізм як течія в художній культурі.

Тема 10. Сучасне мистецтво: основні стилі, напрямки, тенденції.

Модерним як доба у культурі. Причини виникнення стилю модерн. Стель модерн – поєднання традицій східного і західного європейського мистецтва. Модернізм в літературі та театрі. Основні течії модерністського мистецтва: кубізм, експресіонізм, дадаїзм, супрематизм, сюрреалізм, поп-арт. Модерн як архітектурний стиль.

Тема 11. Розвиток культури стародавньої України.

Наукова база вивчення культури східних слов'ян. Основні етапи розвитку культури східних слов'ян. Вірування та міфологія східнослов'янських племен. Трипільська культура, її особливості. Особливості культурного процесу скіфського періоду. Черняхівська культура, її місце у культурному надбанні слов'ян. Особливості праслов'янської писемності.

Тема 12. Культура Київської Русі.

Культура Київської Русі – видатне явище світової середньовічної культури. Язичницька культура Київської Русі. Запровадження християнства, його вплив на розвиток культури Київської Русі. Взаємозв'язки культури Київської Русі з культурами інших народів – Візантії, Болгарії. Володимир Великий, Ярослав Мудрий і культурний розвиток Київської Русі. Діяльність митрополита Іларіона як просвітника, діяча культури. Писемність, літописи. Мислителі Київської Русі. Книжна справа. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові осередки. Література Архітектура Київської Русі. Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра.

Тема 13. Українська культура XIV–XVII століть.

Україна наприкінці XIV – у першій половині XV ст. Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства. Характерні особливості архітектури XIV ст. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Іконопис XIV - XV ст. Поділ України та розвиток культури. Братства і розвиток культури. Роль братських шкіл у становленні освіти. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. Виникнення та розвиток друкарства в Україні. І. Федоров. Внесок Києво-Могилянської академії у розвиток освіти України. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. П. Конашевич-Сагайдачний - видатний діяч України. Особливості реформаційного руху в Україні. Книги Лаврської друкарні. Шкільний театр. Особливості архітектури козацької доби. Народні думи і пісні XVI - XVII ст. Культурологічна та просвітницька діяльність козацької старшини. Перші шкільні підручники. Колегії в Україні.

Тема 14. Українська культура XVIII століття.

Умови розвитку української культури другої половини XVII–XVIII століть. Феофан Прокопович – видатний діяч просвітництва і культури. Козацькі літописи. «Українське бароко». Григорій Сковорода – просвітитель, філософ, поет. Театральне мистецтво. Нові тенденції розвитку образотворчого мистецтва другої половини XVII–XVIII століть. Культурно-мистецький процес України у XVIII столітті, його особливості. Наука і література. Граматика Мелетія Смотрицького. Словник Памви Беринди. Наукова та громадська діяльність Інокентія Гізеля, Данила Туптала, Стефана Яворського. Освіта в Україні у XVIII ст. Архітектура й образотворче мистецтво України другої половини XVIII століття.

Тема 15. Українська культура XIX століття.

Музичне життя України XVIII–XIX століть. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII – 40-х рр. XIX століття. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики: діяльність «Руської трійці», Кирило-Мефодіївське товариство. Роль творчості Т. Шевченка у становленні української культури. Культурний процес II половини XIX. Розвиток науки в Україні другої половини XIX століття. Реформа освіти. Особливості української літератури другої половини XIX століття. Організація науково-мистецьких товариств. «Просвіта» та її роль у культурному процесі: недільні школи, клубні заклади та бібліотеки в Україні. Розвиток музичного мистецтва кінця XIX – початку XX століть. Становлення української професійної художньої школи. «Театр корифеїв».

Тема 16. Культурний розвиток України у першій половині XX ст.

Політичне життя та культурний процес в Україні на початку XX століття. Відродження української культури в період національно-демократичної революції: освіта, вища школа, наука, література, театр, музика, преса, книгодрукування. Образотворче мистецтво початку XX століття. Навчальні заклади для жінок. Музейна справа в Україні. Меценати та колекціонери.

Тема 17. Українська культура у 1930-1940-ві роки.

Українізація. Національні меншини. Преса, книгодрукування. Література і театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Український мистецький авангард та його доля. Архітектура. Процес радянзації і розвиток культури західноукраїнських земель. Початок війни. Мобілізація духовних сил народу. Наука і освіта України у часи війни. Література і мистецтво.

Тема 18. Культура повоєнного часу.

Українська культурна парадигма другої половини XX століття. Шістдесятники. Культура в часи перебудови та становлення незалежності України.

Тема 19. Національна культура в сучасній Україні.

Єдність і взаємозалежність світової та національної культур. Культура на початку XXI століття. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Національний характер, свідомість і самосвідомість як феномен культури. Національна культура в сучасній Україні. Сучасна українська культура та її входження у світовий простір. Проблеми української культури в контекст і світового розвитку. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур. Культура української діаспори.

Тема 20. Типологія культури як наукова проблема.

Типи соціокультурних світів. Поділ соціокультурних світів на типи: історичні типи культури, регіональні культури, цивілізації. Типологія культури як наукова проблема. Типологізація як метод вивчення та аналізу культури. Поняття «модель» та основи методу моделювання. Основні підходи до типологізації культури. Світоглядний підхід: міфологічний, релігійний, науковий типи культур. Формаційний підхід. Локальний підхід. Підхід, що запровадив поняття епохи перехідних типів культур. Історична типологія культури. Агрегатні стани культурно-історичного процесу. Характерні риси та визначальні детермінанти історичного типу культури.

Тема 21. Художня культура.

Зміст поняття «художня культура». Мистецтво як форма художньо-образної інтерпретації дійсного та уявного. Художня культура та її системоутворюючий чинник – мистецтво. Проблема визначення поняття «мистецтво» та наукового вивчення мистецтва в історичному контексті. Виділення естетики як самостійної галузі філософського знання. Особливості впливу мистецтва на людину. Поняття «катарсис». Поліфункціональність мистецтва та основні функції мистецтва. Художній образ як форма мислення в мистецтві.

Тема 22. Тенденції розвитку світової культури.

Загальна характеристика сучасної культури. Західна культура як культура європейського типу. Динамізм, практицизм, індивідуалізм, плюралізм сучасної західної культури. Ознаки кризи західної культури (О. Шпенглер, П. Сорокін, Х. Ортега-і-Гассет, С. Хантінгтон). Ознаки конфліктної ситуації в сучасній західній культурі.

Тема 23. Культурно-трансформаційні процеси субкультуризації сучасної України.

Владна еліта як субкультура. Кримінальний тип субкультури. Молодіжна культура і субкультура як фактор соціокультурної модернізації і постмодернізації. Причини кризових явищ в культурному просторі. Субкультурна диференціація і роль молоді. Природа субкультурного феномену в сучасних умовах. Носії субкультур. Загальнокультурні та специфічні функції, притаманні субкультурам.

Тема 25. Модернізм в сучасній культурі.

Модерністська модель світу у західній та українській інтерпретаціях. Формування плюралістичної нелінійної картини світу. Модерністська модель світу: принцип контрапункту, змістова поліфонічність, ідеї хаосу та плинності реального світу. Модернізм як неklasична, ірраціональна модель світу. Картина світу ХХ століття, створена кінематографом. Абстракціонізм – концептуальна революція в мистецтві. Психологічна (експресіоністична) та інтелектуальна (геометрична) тенденції абстракціонізму. Неоміфологізм свідомості. Основні риси новітніх художніх текстів.

Тема 26. Постмодернізм як нова парадигма соціокультурної трансформації.

Характерні риси постмодернізму. Текст як творення нової реальності, як випадковий бриколаж. Становлення нової культурної парадигми як спроба пошуку виходу з новітньої кризи цінностей.

Тема 27. Феномен української культури.

Тенденції розвитку сучасної української культури. Українська мова – основа культури українського народу. Мова як засіб спілкування та знаряддя і продукт духовної діяльності людини. Мова як інструмент творення, моделювання існуючого та потенційної дійсності. Історія розвитку української мови – це основа розвитку всієї культури українського народу. Формування нової соціокультурної реальності та її риси.

Тема 28. Мистецько-видовищні форми та їх модифікації. Сучасний стріт-арт у просторі мистецько-видовищних форм. Інсталяція: образотворчо-видовищна трансформація. Хепенінг як мистецтво дії. Тілесна образотворчість перфомансу. Флешмоб як мистецько-ігрова акція. Образотворчо-тілесна видовищність боді-арту. Вуличне мистецтво як транскультурний феномен. Графіті: історична динаміка, соціальні та культурні особливості. Інші види вуличного мистецтва.

Тема 29. Сценічні мистецько-видовищні форми.

Театралізація як засіб видовищності: інструментальний та хоровий театр. Мюзикл у системі театральної-сценічної видовищності. Цирк як мистецько-видовищна форма: історична традиція та сучасний стан.

Тема 30. Екранні мистецько-видовищні форми.

Екранна культура в структурі інформаційного суспільства. Театральні жанри на екрані: сценічно-екранна видовищність. Мистецько-видовищні форми телевізійного екрану: відеокліп, реклама, талант-шоу. Відеогра – мистецько-видовищна форма комп'ютерного екрану. Експериментальний характер пісочної анімації.

Тема 31. Реалії сучасної української культури: філософсько-культурологічний дискурс.

Суспільно-політичні процеси в сучасній Україні. Соціальні трансформації: зміна інститутів власності; формування і затвердження нової стратифікації суспільства – класів, груп, спільнот; ослаблення стратифікаційних обмежень і збільшення можливостей для горизонтальної і вертикальної мобільності українців; становлення матеріального критерію як переважного у визначенні статусу людини; поглиблення соціально-майнової поляризації суспільства та їх вплив на галузь культури.

Тема 32. Інформаційна доба та трансформації соціокультурного простору.

Промисловий і технологічний прогрес як ключові категорії ХХ ст., що формують нову модель культури, де визначальними є інформаційні фактори. Вплив сучасних інформаційних технологій має і позитивний, інтегративний характер. Безконтрольний потік інформації, яка впливає на свідомість людини, деформує її, і викривлені події, що нав'язуються ЗМІ, формують громадську думку. Поширення масової культури.

Тема 33. Науково-технічна революція як чинник розвитку культури.

Бурхливий розвиток науки і техніки за певний проміжок часу, що істотно змінює суспільство, впливає і на економічний, і на політичний, і на культурний рівень. Нові матеріали в архітектурі, монументальному живописі, нові технічні можливості в музиці, кіно, театрі істотно. Розвиток засобів масової інформації, особливо Інтернету, значною мірою сприяли поширенню у другій половині ХХ ст. масової культури. Оцінка феномену НТР у сучасній філософії та науці.

Тема 34. Віртуальна реальність та віртуалізація культури.

Прояви віртуалізації сучасної культури. Віртуальна реальність як нова техніка репрезентації, яка багато в чому визначає естетичний досвід людства. Соціальні мережі як один із найбільш поширених та істотних культурних артефактів сучасності. Культурологічний аналіз феномена віртуальності.

Тема 35. Культуралізація і дигіталізація.

Сутність культуралізації і дигіталізації як ключових трендів підвищення якості вищої культурологічно-мистецької освіти. Основні напрями системного використання процесів «окультурення» й «омережевлення» в освітньо-науковій діяльності. Роль культурологічних компетентностей і мережевих зв'язків у формуванні інноваційного освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти, сприятливого для генерування, трансляції та використання нових знань.

Тема 36. Засади збереження світової культурної спадщини.

Збереження культурної спадщини як об'єктивна соціально-історична тенденція в розвитку людства. Формування системи світових інститутів збереження культурної спадщини людства і їх основні документи. Міждержавні організації, які опікуються збереженням світової культурної спадщини.

Тема 37. Сучасний стан та основні проблеми збереження і використання культурної спадщини України.

Державна система охорони пам'яток культурної спадщини в Україні. Пошук нових форм і методів управління, вибору більш ефективної системи збереження об'єктів культурної спадщини, в тому числі за рахунок розвитку довірчого (трастового) управління спадщиною, забезпечення обґрунтованої приватизації об'єктів спадщини місцевого значення за умови чітко розроблених положень, методик оцінювання об'єктів спадщини, умов володіння для нових власників.

Тема 38. Оцінювання історико-культурного потенціалу регіонів України.

Рейтинг історико-культурного потенціалу. Найбільш привабливі та перспективні в історико-культурному плані регіони України. Ефективність використання культурної спадщини. Різноманітність природно-кліматичних зон, наявність природних лікувальних ресурсів, багатство культурної спадщини. Привабливість туристичної галузі для інвестора. Створення сприятливих умов для розвитку туризму.

Тема 39. Шляхи збереження і використання культурної спадщини України в сучасних соціально-економічних умовах.

Програмно-цільовий підхід у вирішенні проблем охорони та використання культурної спадщини. Важливе значення в процесі розроблення та реалізації цільових програм охорони та збереження спадщини має відповідне комплексне науково-методичне забезпечення. Фінансове забезпечення виконання прийнятих програм. Концепція створення атласу «Україна. Культурна та природна спадщина»

Тема 40. Дизайн як соціокультурний феномен.

Дизайн як система. Специфіка проектного мислення у дизайні. Дизайн як єдність теорії і практики. Етап проектування у дизайні Уявлення про форму у дизайні. Дизайнерська творчість в умовах ринкової економіки. Морально-естетичний аспект споживання та його вплив на творчість дизайнера

Тема 41. Культура управління.

Сутність поняття «культура управління». Структура культури управління. Функції культури управління. Культура працівників управління. Культура умов праці. Зв'язки культури управління з іншими галузями культури.

Тема 42. Політична культура.

Поняття політичної культури. Структура і функції політичної культури. Проблема типологізації політичної культури. Політична соціалізація. Цінності і доміанти політичної культури суспільств західної цивілізації. Цінності та особливості політичної культури східних суспільств. Політична культура українського суспільства.

Тема 43. Сучасна наука про особливості розвитку культури в XXI столітті. Розвиток та зміни у світовій культурі другої половини ХХ ст. Формуванням нового інформативного суспільства, стратегією розширення демократичних інститутів, прав і свобод індивідів. Високі темпи соціальних змін у формуванні сучасного соціокультурного поля. Аналіз сучасних тенденцій у розвитку культури. Сучасний полівимірний розвиток культури.

Тема 44. Соціальні мережі як культурно-просвітницький ресурс.

Осмислення соціальних мереж в новому контексті: не лише як інформаційного поля, на якому здійснюються процеси самопрезентації та самоідентифікації користувача і формується його Я-Образ, а й як культурно-просвітницького ресурсу, дієвого інструменту для виховання студентської молоді, коригування її ціннісних орієнтацій, розвитку самосвідомості і професійного самовдосконалення.

Тема 45. Соціальні мережі як інструмент сучасного мистецтва

Практика звернення художників, які працюють у сфері актуального мистецтва, до соціальних мереж як до інструмента творчої діяльності. Українські та закордонні проекти, де фігурують соціальні мережі. Роль провідних соціальних мереж в сучасному суспільстві.

ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СКЛАДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється у формі усного екзамену. Кожне питання оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка (середній бал) відображає результат діяльності студента з опанування дисциплін.

Сума балів за результатами складання кваліфікаційного екзамену	Значення оцінки	Рівень досягнення студентом програмних результатів навчання за освітньою програмою « <u>Культурологія</u> »
90-100	відмінно	Студент демонструє високий рівень досягнення програмних результатів навчання, а саме: <ul style="list-style-type: none"> – використовує знання та термінологію предметної області на базовому рівні; – здійснює аналіз та синтез на основі логічних аргументів та перевірених фактів на базовому рівні; – вміє аналізувати інформацію, вибирати в ній головне, суттєве, визначальне; – описує світові тенденції розвитку культури, а також пов'язане з ними розуміння взаємовідносин між соціокультурними напрямками; – виявляє специфіку функціонування культури як системи

		<p>соціальної організації, регулювання, комунікації, пізнання, кумуляції та трансляції соціального досвіду;</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує художні стилі та шедеври світової та української культур; – орієнтується в сучасних тенденціях розвитку предметної області; – відтворює знання щодо типології культури на базовому рівні; – встановлює найбільш важливі факти, процеси та явища в предметній області; – розуміє специфіку історичного розвитку української культури як складової частини світового історичного процесу; – виявляє специфіку різних видів мистецтв; – створює і реалізовує культурно-дозвіллеві програми всіх видів і типів; – порівнює культуру різних історичних періодів та локацій; – знає і класифікує джерела та/або методи предметної області; – описує проблеми етногенезу; – аналізує основні періоди розвитку предметної області; – ілюструє прикладами предметну область.
75-89	добре	<p>Студент виявляє достатній рівень досягнення програмних результатів навчання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовує знання та термінологію предметної області на достатньому рівні; – здійснює аналіз та синтез на основі логічних аргументів та перевірених фактів на достатньому рівні; – вміє аналізувати інформацію, вибирати в ній головне, суттєве, визначальне на достатньому рівні; – описує світові тенденції розвитку культури, а також пов'язане з ними розуміння взаємовідносин між соціокультурними напрямками на достатньому рівні; – виявляє специфіку функціонування культури як системи соціальної організації, регулювання, комунікації, пізнання, кумуляції та трансляції соціального досвіду на достатньому рівні; – аналізує художні стилі та шедеври світової та української культур на достатньому рівні; – орієнтується в сучасних тенденціях розвитку предметної області на достатньому рівні; – відтворює знання щодо типології культури на достатньому рівні; – встановлює найбільш важливі факти, процеси та явища в предметній області на достатньому рівні; – розуміє специфіку історичного розвитку української культури як складової частини світового історичного процесу; – виявляє специфіку різних видів мистецтв на достатньому рівні; – створює і реалізовує культурно-дозвіллеві програми всіх видів і типів на достатньому рівні; – порівнює культуру різних історичних періодів та локацій на достатньому рівні; – знає і класифікує джерела та/або методи предметної області на достатньому рівні; – описує проблеми етногенезу на достатньому рівні; – аналізує основні періоди розвитку предметної області на достатньому рівні;

		– ілюструє прикладами предметну область на достатньому рівні.
60-74	задовільно	<p>Студент виявляє мінімально достатній рівень досягнення програмних результатів навчання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовує знання та термінологію предметної області на мінімально-достатньому рівні; – здійснює аналіз та синтез на основі логічних аргументів та перевірених фактів на мінімально-достатньому рівні; – вміє аналізувати інформацію, вибирати в ній головне, суттєве, визначальне на мінімально-достатньому рівні; – описує світові тенденції розвитку культури, а також пов'язане з ними розуміння взаємовідносин між соціокультурними напрямками на мінімально-достатньому рівні; – виявляє специфіку функціонування культури як системи соціальної організації, регулювання, комунікації, пізнання, кумуляції та трансляції соціального досвіду на мінімально-достатньому рівні; – аналізує художні стилі та шедеври світової та української культур на мінімально-достатньому рівні; – орієнтується в сучасних тенденціях розвитку предметної області на мінімально-достатньому рівні; – відтворює знання щодо типології культури на мінімально-достатньому рівні; – встановлює найбільш важливі факти, процеси та явища в предметній області на мінімально-достатньому рівні; – частково розуміє специфіку історичного розвитку української культури як складової частини світового історичного процесу; – виявляє специфіку різних видів мистецтв на мінімально-достатньому рівні; – створює і реалізовує культурно-дозвіллеві програми всіх видів і типів на мінімально-достатньому рівні; – порівнює культуру різних історичних періодів та локацій на мінімально-достатньому рівні; – знає і класифікує джерела та/або методи предметної області на мінімально-достатньому рівні; – описує проблеми етногенезу на мінімально-достатньому рівні; – аналізує основні періоди розвитку предметної області на мінімально-достатньому рівні; – ілюструє прикладами предметну область на мінімально-достатньому рівні.
35-59	незадовільно	<p>Рівень досягнення студентом програмних результатів навчання є недостатнім для професійної діяльності за фахом, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовує знання та термінологію предметної області на мінімальному рівні; – здійснює аналіз та синтез на основі логічних аргументів та перевірених фактів на мінімальному рівні; – не вміє аналізувати інформацію, вибирати в ній головне, суттєве, визначальне; – описує світові тенденції розвитку культури, а також пов'язане з ними розуміння взаємовідносин між соціокультурними напрямками на мінімальному рівні; – виявляє специфіку функціонування культури як системи соціальної організації, регулювання, комунікації, пізнання, кумуляції та трансляції соціального досвіду на мінімальному

		<p>рівні;</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує художні стилі та шедеври світової та української культур на мінімальному рівні; – орієнтується в сучасних тенденціях розвитку предметної області на мінімальному рівні; – відтворює знання щодо типології культури на мінімальному рівні; – встановлює найбільш важливі факти, процеси та явища в предметній області на мінімальному рівні; – слабо розуміє специфіку історичного розвитку української культури як складової частини світового історичного процесу; – виявляє специфіку різних видів мистецтв на мінімальному рівні; – створює і реалізовує культурно-дозвілєві програми всіх видів і типів на мінімальному рівні; – порівнює культуру різних історичних періодів та локацій на мінімальному рівні; – знає і класифікує джерела та/або методи предметної області на мінімальному рівні; – описує проблеми етногенезу на мінімальному рівні; – аналізує основні періоди розвитку предметної області на мінімальному рівні; – ілюструє прикладами предметну область на мінімальному рівні.
0-34	незадовільно	Рівень знань та вмій є недостатнім для професійної діяльності за фахом. Студент неспроможний самостійно, без допомоги викладача, впоратись з визначеним обсягом робіт.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

зі спеціальності 034 «Культурологія»

1. Поняття культури. Генезис поняття «культура» в історії теоретичної думки.
2. Поняття «культура» і «цивілізація» та їх співвідношення.
3. Взаємовплив національного та загальнолюдського у культурі.
4. Глобалістика та полікультурність у сучасному світі.
5. Культура як спосіб людського буття. Поняття творчості у культурі.
6. Типологія духовної культури. Характеристика основних її сфер.
7. Основні культурологічні та антропологічні ідеї «філософії життя».
8. Світогляд та його місце у культурі суспільства та особистості. Типи світогляду.
9. Поняття міфу у культурології ХХ століття (Фрезер, Фрейд, Юнг, Леві-Строс).
10. Феномен віри у культурі. Релігійна та нерелігійна віра. Віра та знання, їх взаємовплив у культурному пізнанні.
11. Культура і суспільний прогрес. Поняття суспільного ідеалу. Критерії суспільного прогресу з точки зору культурології.
12. Релігія як соціокультурний феномен.
13. Філософія як серцевина духовної культури. Специфіка філософського світогляду та методу пізнання.
14. Людина і культура у головних напрямках екзистенціальної філософії. Екзистенціалізм як тип культурної орієнтації.
15. Сутність науки як соціокультурного феномену. Специфіка наукового пізнання.
16. Сучасна культура і цивілізація у філософії історії О.Шпенглера.
17. Поняття і загальна характеристика розвитку «масової культури» у другій половині ХХ століття.
18. Проблеми свободи і творчості у культурі (ХХ ст.).
19. Проблема історичної типології культури. Огляд основних концепцій.
20. Первісні вірування та культи. Міфобачення та магізм в первісній і сучасній культурі.
21. Мова як фундамент, умова і засіб розвитку культури.
22. Критика культури в західноєвропейських культурологічних концепціях (Ф. Ніцше, О.Шпенглер, З.Фрейд, Х.Ортега-і-Гассет).
23. Плюралізм культур. Локальні культури та їх еволюція. Теорія «культурних циклів» А. Тойнбі.
24. Історична типологія культур. Діалог культур «Схід-Захід».
25. Основні періоди та тенденції в розвитку культури.
26. Вплив наукової спадщини Григорія Сковороди на розвиток української культурної свідомості.

«Історія модерної української культури»

27. Характеристика модерної епохи у філософії та історії.
28. Хронологія модерну.
29. Характерні особливості модерної епохи.
30. Сучасні дослідження епохи модерну в історії, філософії та культурології.
31. Загальні тенденції розвитку української культури.
32. Освіта і наука в духовному житті України XIX ст.
33. Українське національно-культурне відродження.
34. Репресії царизму проти української культури.
35. Продовження традицій українського меценатства.
36. Розвиток українського мистецтва у XIX – на початку XX ст.
37. Особливості соціально-економічного життя українських земель на початку XX століття Розвиток матеріальної культури.
38. Українська культура на початку XX століття. Тенденції у розвитку освіти.
39. Українська культура на початку XX століття. Українська література та мистецтво. Розвиток науки.
40. Основні тенденції у розвитку культури напередодні Першої світової війни.
41. Культурні процеси в Україні в роки Першої світової війни. Розвиток освіти та науки.
42. Новітні тенденції, національна самобутність у театральному, образотворчому мистецтві та літературі у часи Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР.
43. Українізація 1917-1918 рр.
44. Соціально – історичні умови становлення і розвитку української культури у 20 –і роки XX століття.
45. Особливості національно-культурного будівництва в 1920-ті роки.
46. Стан культури в Україні у 1930-ті роки.
47. Процес радянзації і розвиток культури західноукраїнських земель.
48. Наука і освіта України у часи Другої світової війни.
49. Література і мистецтво України у часи Другої світової війни.
50. Культурне життя України в другій половині 1940-х – на початку 1950-х років.
51. Українська культура за доби хрущовської «відлиги».
52. Особливості культурного розвитку України в 1970-1980-х років.
53. Освіта і наука України у період «застою».
54. Література і мистецтво України у період «застою».

«Історія світової культури»

55. Історична типологія культури та проблема її критеріїв.
56. Проблема періодизації культури.
57. Основні віхи історії Стародавнього Єгипту. Особливості культури Стародавнього Єгипту.
58. Наукові знання, розвиток техніки та архітектурне будівництво Стародавнього Єгипту.
59. Релігійно-міфологічні уявлення жителів Месопотамії.
60. Релігійно-міфологічні уявлення давніх іранців. Зороастризм.
61. Характерні риси староіндійської культури.
62. Релігійні вірування Стародавньої Індії.
63. Типові риси давньокитайської культури та ментальність населення. Писемність, література та наукові знання Стародавнього Китаю.
64. Історія культури ацтеків та майя.
65. Історія культури інків.
66. Античність як культурологічне поняття. Типові риси Античної культури.
67. Періодизація давньогрецької та давньоримської культур.
68. Особливості культури Стародавньої Греції.
69. Особливості культури Стародавнього Риму.
70. Середньовіччя як культурологічне поняття. Особливості середньовічної культурно-історичної епохи.
71. Типові риси культури західноєвропейського Середньовіччя.
72. Особливості та періодизація візантійської культури.
73. Здобутки раннього періоду візантійської культури.
74. Історичне значення візантійської культури та її вплив на традиції Київської Русі.
75. Характерні риси історії культури італійського Відродження. Особливості Північного Відродження.
76. Антропоцентризм Раннього Відродження.
77. Титанізм Високого Ренесансу.
78. Творчість Леонардо да Вінчі.
79. Особливості Ренесансу в Англії.
80. Особливості англійського, французького, німецького Просвітництва.
81. Особливості мистецького життя ХІХ століття
82. Романтизм як художньо-естетичний напрям.
83. Реалізм як художньо-естетичний напрям ХІХ століття
84. Характеристика символізму як художньо-естетичного напрямку.
85. Характерні риси культури ХХ століття.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Абрамович С. Д. Культурологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 352 с.
2. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 320 с.
3. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П. Українська культура у європейському контексті. Київ : Знання, 2007. 679 с.
4. Геращенко (Шамбур) О. НеСвідоме мистецтво. Художні рефлексії. Україна після 2013. Київ : Основи, 2022. 256 с.
5. Герман Л., Балашова О. The Art of Ukrainian Sixties. Київ: Основи, 2021. 384 с.
6. Герчанівська П. Е. Культурологія : навч. посіб. / за ред. В. І. Панченко. 2ге вид., випр. і доп. / Унт «Україна». Київ, 2006. 323 с.
7. Енциклопедія історії України. Том. Україна-Українці. Кн. 2. Київ: Наукова думка, 2020. 848 с.
8. Зінько О. В. Нариси української культури : навч. посіб. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012.
9. Козира Є. В. Культурологія : навч. посіб. Київ : Медицина, 2017. 350 с.
10. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Вид. 3тє, перероб. та доп. / за ред. І. І. Тюрменко. Київ : Центр учбової лри, 2010. 370 с.
11. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. А. В. Яртися, В. П. Мельника. Львів : Світ, 2005. 347 с.
12. Марченко Ю. Thinking Big: Innovation in Ukraine. Київ: Основи, 2022. 124 с.
13. Маслов С. Ukrainian Railroad Ladies. Київ: Основи, 2020. 128 с.
14. Міщенко Б. Б. Культурні ресурси України. Київ : Освіта, 2015. 344 с.
15. Ніколаєнко В. В. Історико-культурні ресурси світу. Київ: Либідь, 2015. 258 с.
16. Перегуда Є.В., Бурда І.О. Історія світової культури: тексти лекцій. Київ: КНУБА, 2017.
17. Покоłodна М. М., Гордієнко Т. В., Полчанінова І. Л. Туристські ресурси України : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
18. Сучасна культурологія : навч. посіб. для студ. вузів / ред. К. В. Кислюк. Київ : Кондор, 2016. 341 с.
19. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
20. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. 2-е вид. Пер. Грицайчук К., Ефремов Ю., Ларікова О. Київ: Vivat, 2019. 576 с.
21. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2007. 258 с.
22. Юрій М. Ф. Соціологія культури : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 302 с.
23. Яременко С. Туристичні ресурси України. Київ : Олді-Плюс, 2021. 472 с.